

Háda Béla¹: Háborúk közé szorulva – Pakisztán viszonya a 2026. évi afganisztáni és iráni konfliktusokhoz

Vezetői összefoglaló

- Pakisztán az elmúlt 10 hónapban Indiával, majd Afganisztánnal is fegyveres konfliktusba került, és az iráni háború is súlyosan érinti.
- Pakisztán várhatóan nem kísérli meg kiterjedtebb szárazföldi műveletekkel megszállás alá vonni Afganisztán területét, a konfliktus alapvetően nyomásgyakorlás a tálib kormány irányában a határokon árnyúló terrorvétevényesség megfékezésére és a fennálló határok elismerésére.
- Míg az Afganisztánnal zajló alacsony intenzitású konfliktust Iszlámábád alapvetően kézben tudja tartani, addig az iráni helyzet lehetséges hatásai sokrétűek és bizonytalanok.
- Pakisztán komoly intézkedéseket vezetett be egyrészt energiabiztonságának szavatolása, másrészt az infláció féken tartása, összességében a törekeny gazdasági és társadalmi stabilitás megőrzése érdekében.
- Iszlámábád az iráni háború kapcsán a Hormuzi-szoroson zajló forgalom mihamarabbi helyreállításában és Szaúd-Arábia háborúba sodródásának megelőzésében érdekelt. Emellett a beludzsi nemzeti mozgalom korlátozása érdekében Irán területi felbomlását sem támogatná.
- Közvetítési kísérlete a különböző harcoló felek között ezért őszinte törekvésnek tekinthető, még ha az afganisztáni beavatkozása miatt a pakisztáni békepolitika küzd is hitelességi problémákkal.

2026. február 21-én a pakisztáni légierő afganisztáni rajtaütésével új, Khawaja Asif pakisztáni védelmi miniszter kommentárja szerint „nyílt háborús” szakaszába lépett az egyébként évek óta zajló afgán–pakisztáni konfliktus.² Egy héttel később Izrael és az Amerikai Egyesült Államok rajtaütésszerű támadásával megindult az Iráni Iszlám Köztársaság elleni háború, amely az első órától a legsúlyosabb közel-keleti államközi fegyveres konfliktussá vált a 2003. évi iraki háború óta. Korábban, 2025. május elején Pakisztán és India is néhány napos légi háborúba bocsátkozott egymással, melynek tűzszünet vetett véget még azelőtt, hogy súlyosabb eszkalációra került volna sor. 2026 március elejére tehát az a helyzet alakult ki, hogy Pakisztán Kínát leszámítva valamennyi szomszédja részéről súlyos biztonsági fenyegetést érzékel. Kettejükkel a háborús szembenállásig megromlott a viszonya, a harmadikat pedig éppen két atomhatalom támadta, és politikai jövője éppúgy bizonytalannak tűnt, mint területi integritásának megmaradása. Elemzésünk azokat a szempontokat veszi számba, amelyek meghatározzák Pakisztán viszonyát Afganisztánnal, illetve álláspontját az iráni háborúval kapcsolatban.

Az afgán–pakisztáni viszony történelmi meghatározottsága

Afganisztán és Pakisztán történelmi szempontból nagyon eltérő háttérű államok, melyek viszonyát alapjaiban befolyásolja egyrészt a hatalmi képességek aszimmetriája, másrészt pedig a társadalmuk etnikai háttéréből adódó potenciális feszültségforrások. Míg Afganisztán történelmi állam (létezését a Durráni Birodalom 1747. évi megalakításától követhetjük nyomon), addig Pakisztán jelenkori mesteréges alakulat, amely a dél-ázsiai brit gyarmati rendszer megszűnésével jött létre. Ez a tény természetesen nem kérdőjelezi meg létjogosultságát, de azt érdemes látni, hogy a pakisztáni állam olyan területek egyesítéséből jött létre, melyek korábban más népek (pastuok, irániak, indiaiak) állami hagyományainak képezték a részét. Ez volt tehát a helyzet az északnyugati szomszéd vonatkozásában is: Pakisztán 1947-es megalakulásakor megörökölte azon területeket, amelyeket a 19. század végéig a brit nagyhatalom szakított el Afganisztántól. Az alapvető probléma ezzel kapcsolatban kettős volt. Egyrészt, a két ország által még 1893. november 12-én szignált brit–afgán

¹ HÁDA Béla (hada.bela@uni-nke.hu) az NKE JLI Stratégiai Védelmi Kutatási Programjának tudományos főmunkatársa.

² Clara FONG: *Why Are the Afghan Taliban and Pakistan in an 'Open War'?* *Council on Foreign Relations*, 2026. 03. 18. Forrás: cfr.org [online, 2026. 03. 25.].

egyezményben (ismertebb elnevezésével a „Durand-vonal egyezményben”)³ megállapított, több, mint 2600 kilométeres közös határa természetföldrajzi adottságai miatt igen nehezen ellenőrizhető. Másrészt, a dokumentumban kifejezett területi változások következtében az afgán államot létrehozó paszu nép nagyjából kétharmada brit gyarmati fennhatóság alá került, majd végül 1947-től Pakisztán állampolgára lett. Ezzel párhuzamosan az eredetileg általuk létrehozott Afganisztánban relatív kisebbségbe kerültek a paszuk. Mikorra tehát a Nyugathoz képest jelentős késéssel és ingatagabb alapokról, de megindulhatott a paszu nemzetfejlődés, az európai normák szerinti nemzetállami keretek ehhez már nem voltak adottak.

A törzsi/nemzetségi, valamint regionális törésvonalakat meghaladni akaró, paszu nemzeti egységben gondolkodók szemében mindezért elkerülhetetlenül központi témává vált a nemzet Pakisztánban élő nagy többségével való kapcsolattartás lehetősége, esetleg az egyesülés velük. Iszlámábád szemében ez egzisztenciális fenyegetést hordozott, amely az afgán belső viszonyok befolyásolásának ambícióját eredményezte annak érdekében, hogy gyengíteni tudja a paszu egységtörekvéseket és tiszteletben tartassa a két állam gyarmati korszakból örökölt közös határát. A tálibok viszonylagos stratégiai ráutaltsága Pakisztán támogatására – legyen szó akár az 1990-es években lezajlott első hatalomátvételükről, akár a 2001 utáni bukásukat követő túlélésükről és újbóli megerősödésükről – voltaképpen jól megfeleltethető volt ennek a célnak. Merev, vallási fundamentalista társadalomszervező elveik pedig kezdetben az etnikai nacionalizmus reális alternatívájaként tüntették fel a „tanítványok” ideológiáját még annak ellenére is, hogy egyébként abban a paszu törzsi eredetű jogfelfogás és etikai kultúra is fontos kútfőnek számított, és a mozgalom vezetői is túlnyomórészt paszuk voltak.

A társadalmi/politikai missziós szellemiség, azaz a talibanizáció eszméjének pakisztáni megjelenése ugyanakkor nemkívánatos fejlemény volt az iszlámábádi elit szemében, az ezt hirdető csoportokkal szemben keményen felléptek. Végül 2007 decemberében alakult meg Pakisztán paszuk lakta törzsi területein a *Tehreek-e-Taliban Pakistan* (TTP), amelyet általában az afganisztáni tálibok testvérszervezeteként azonosítanak, jóllehet, mindig is azoktól függetlenül tevékenykedett. Ekkortól kezdve a pakisztáni titkosszolgálatok törekvése is az volt, hogy amennyire lehet, leválasszák az afganisztáni „jó tálibokat” a pakisztáni „rossz tálibokról”. Utóbbiak a taliban 2021. évi újbóli afganisztáni hatalomátvétele után afgán testvéreik védnöksége alá helyezték magukat, és az ott megszervezett kiképzési infrastruktúrájukra és mozgósítási lehetőségeikre támaszkodva rendszeres rajtaütéseket hajtanak végre pakisztáni területen, majd a megtorlás elől újra afganisztáni területekre vonulnak vissza. Tevékenységük jelentős szerepet játszott abban, hogy az elmúlt évek folyamán az incidensek és áldozatok számának növekedésével ismét fokozódott Pakisztán terrorfenyegetettsége.⁴ A támadások száma 2025-ben 1045 volt, amelyek összesen 1139 halálos áldozatot hagytak maguk után.⁵ Ebből 595 támadás és 637 halott a TTP számláját terheli.⁶

A jelenlegi afgán–pakisztáni konfliktus okai

A TTP amellet, hogy az incidensek és áldozatok több, mint feléért vált felelőssé és a Pakisztán belbiztonságát fenyegető első számú militáns csoporttá vált, terrortevékenységével az ország stratégiai kapcsolatrendszerében is zavart okozott. Főként az utóbbi években szaporodtak meg a Pakisztánban működő kínai érdekeltségek és személyek elleni támadások, amelyek végrehajtói között a beludzs szeparatista szervezetek mellett a pakisztáni tálibok is megjelentek.⁷ Ez különösen aggályos Iszlámábád szemében,⁸ a Kínához fűződő kapcsolat ugyanis stratégiai jelentőséggel bír a számára úgy is, mint az ország számára fontos beruházások finanszírozója, és úgy is, mint a pakisztáni fegyveres erők vezető haditechnikai beszállítója,⁹ végső soron pedig az iszlám köztársaság biztonságának nagyhatalmi támasza. Miután az 1963. évi

³ Durand Line Agreement. *South Asia Terrorism Portal*, 1893. 11. 12. Forrás: satp.org [online, 2026. 03. 25.].

⁴ Pakistan tops Global Terrorism Index with 6pc increase in terror-related deaths. *Dawn*, 2026. 03. 22. Forrás: dawn.com [online, 2026. 03. 26.].

⁵ Global Terrorism Index 2026. *Institute for Economics and Peace*, 2023. 03. Forrás: economicsandpeace.org [online, 2026. 03. 26.]. 20.

⁶ Uo. 17-18.

⁷ Syed FAZL-E-HAIDER: TTP's Killing of Chinese Citizens in Pakistan Presents Afghan Taliban with Dangerous Dilemma. *Jamestown Terrorism Monitor*, 2024. 05. 30. Forrás: jamestown.org [online, 2026. 03. 26.].

⁸ Osama AHMAD: Pakistan's Security Challenges Threaten to Undermine Its Relationship with China. *Stimson*, 2024. 11. 20. Forrás: stimson.org [online, 2026. 03. 26.].

⁹ Erről ld.: HÁDA Béla: A fegyveres erők fejlesztési trendjei Dél-Ázsiában (2014-2024). *Nemzet és Biztonság*, 17. évf., 2024/4., 40-77. doi: 10.32576/nb.2024.4.4

Shaksgam-völgy megállapodás keretében csekély terület feláldozásával Pakisztán stabilizálta a Kínával közös határát, területi, vagy nemzetpolitikai természetű feszültségforrás a két ország viszonyát már nem terheli. Cserében az India hatalmi építkezésével szembeni közös érdekelttségük széleskörű, bár védelmi szövetségként nem értelmezhető együttműködést alapozott meg köztük. Kína azonban kifejezetten igyekszik elkerülni, hogy az állampolgárai elleni támadások kifizetődőnek tűnjenek fel a térségben működő bűnözői csoportok és terrorszervezetek számára, elvárja tehát a pakisztáni partnereitől a hatékony védelmüket. Miután a nehéz gazdasági helyzetben lévő Pakisztán nem akarja kockára tenni a Pakisztán–Kína Gazdasági Folyosó projektjeit, a TTP tevékenysége óhatatlanul feszültségeket eredményezett az afgán-pakisztáni viszonyban.

A történetek egyúttal világosan rámutatnak arra is, hogy Pakisztán befolyását a tálib mozgalomra hajlamosak voltak túlértékelni annak alapján, hogy a 2000-es és 2010-es évek során milyen komoly szerepet játszott annak túlélésében. A rezsim Afganisztán kormányzásának átvétele után bizonyította nagyfokú stratégiai autonómiáját és egykori pártfogói felé sem mutatott olyan elkötelezettséget, amely komolyabban korlátozta volna a politikáját.

Miközben a 2026 februári afgán–pakisztáni összecsapások (azok nyílt háborús retorikai megalapozása miatt érthető módon) élénk nemzetközi figyelmet váltottak ki, némileg háttérbe szorult, hogy Pakisztán 2024 óta több alkalommal is katonai csapásokat hajtott végre Afganisztán területén.¹⁰ A fegyveres konfliktus a felek között tehát már évek óta érlelődött, és 2025-ben egyszer már majdnem nyílt háborúvá eszkalálódott.¹¹ Ez lépett újabb fázisába 2026 februárjában, mikor a pakisztáni fegyveres erők az általuk „*Ghazab Lil Haq*” műveletnek nevezett összetett csapássorozat keretében a tálib katonai és kiképzési infrastruktúrát vették célba Kabul, Kandahar, Paktia és Nangarhar térségeiben.¹² Ezzel párhuzamosan követelték az afgán kormányzattól a pakisztáni tálibok támogatásának megszüntetését. A „terrorizmus exportja” mellett ugyanakkor az Indiához való közeledés is megjelent a pakisztáni vádak sorában, tükrözve az ország hagyományos geopolitikai aggodalmait. Még ha az igen erős túlzás is, hogy Afganisztánt „India gyarmatává tették” a tálibok,¹³ azt érdemes látni, hogy az Újdelhi felé való erősebb tájékozódás az Iszlámábáddal való viszony megromlásakor olyan dinamikája az afgán külpolitikának, ami már a 2001-2021 közötti köztársasági kormányok részéről is megfigyelhető volt; a talibán tehát egy bejáratott taktikai eszközt alkalmazott tovább a haszonmaximálás érdekében.¹⁴

A TTP megregulázása az afganisztáni tálibok részéről több okból is nehezen érvényesíthető elvárás. Egyrészt, mint már utaltunk rá, a szervezet nem áll a rezsim elitjének közvetlen alárendeltségében, hanem szövetségesként működik. Esetleges átpártolásuk a tálibokkal szembenálló Iszlám Állam–Horászán frakcióhoz (akár a radikálisabb tálib szimpatizánsokat is magukkal ragadva) azzal fenyegetne, hogy jelentősen megerősödik a rezsim belső ellenzéke, támadásaival tovább destabilizálva az amúgy is súlyos gazdasági és társadalmi problémákkal küzdő rendszert. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a talibán számára a mozgalom belső kohéziója és a társadalom feletti ellenőrzése fontosabb, mint a külpolitika.

Másrészt, a tálib kormányt mostanáig nem ismerte el hivatalosan Pakisztán, ugyanakkor nagyobb affinitást kezdett mutatni az afgán nacionalizmus és a pastu nemzeti idea iránt, ami célkeresztbe emelte a pakisztáni pastuk ügyét.¹⁵ A Durand-vonal megmásíthatatlan nemzetközi határként való elismerését ugyanis a tálibok is visszautasították.¹⁶ Ha ez a tény a pakisztáni közgondolkodásban összekapcsolódik az Indiával szemben táplált hagyományos egzisztenciális félelmekkel, könnyen adódhat az a vélekedés, hogy az afganisztániak valójában arra várnak, hogy indiai barátaikkal összefogva felszámolhassák Pakisztán állami létét, a preventív önvédelem tehát nagyon is indokolt. A feszültséget tovább fokozta, hogy Pakisztán

¹⁰ Mohammad Yunus YAWAR: [Pakistani airstrikes on Afghanistan kill 46 people, Taliban official says](#). *Reuters*, 2024. 12. 25. Forrás: reuters.com [online, 2026. 03. 26.].

¹¹ Rachel HAGAN: [Taliban and Pakistan agree to ceasefire after days of deadly clashes](#). *BBC*, 2025. 10. 19. Forrás: bbc.com [online, 2026. 03. 24.].

¹² [What 'Ghazab Lil Haq' means and why Pakistan chose the name for its Afghanistan operation](#). *The Express Tribune*, 2026. 02. 28. Forrás: tribune.com.pk [online, 2026. 03. 24.].

¹³ Priyanka SHANKAR: [Has India's influence in Afghanistan grown under the Taliban?](#) *AlJazeera*, 2026. 02. 27. Forrás: aljazeera.com [online, 2026. 03. 26.].

¹⁴ Erről bővebben ld.: HÁDA Béla: India és az afganisztáni válság. In: BÚR Gábor et. al. (szerk.): *Az Eiffel-torony árnyékában – mMajoros István 70 éves*. ELTE BTK Új- és Jelenkori Egyetemes Történelmi Tanszék, Budapest, 2019. 286-305.

¹⁵ Mohammed AYOUB: [The Taliban and the Changing Nature of Pashtun Nationalism](#). *The National Interest*, 2019. 01. 10. Forrás: nationalinterest.org [online, 2026. 03. 26.].

¹⁶ [Afghanistan's Taliban Reject Durand Line, Escalating Tensions with Pakistan](#). *The Khaama Press*, 2024. 12. 17. Forrás: khaama.com [online, 2026. 03. 26.].

védelmi erői az utóbbi években több ponton átlépték a két állam határát, és olyan területeken létesítettek megfigyelő állásokat, amelyek hivatalosan Afganisztánhoz tartoztak. Ennek egyik lehetséges olvasata volt, hogy Iszlámábád további pastu területek elfoglalását hajtja végre, így az ott állomásozó katonák elleni fellépés a honvédelem eszméjével is igazolható az afgán társadalom felé.

Harmadrészt pedig, a TTP és az afgán tálibok együttműködése a pastu etikai normák alapján értelmezett kapcsolatként nem bontható meg külső kényszer hatására. A vendégjog és a befogadottat megillető védelem olyan morális hivatkozási pontok, amelyek már korábban – például Osama bin Laden afganisztáni tartózkodása idején – is megjelentek a tálib diplomácia érvelésében. A gyakorlatban persze leginkább azért jelentene ez problémát, mert az egyértelműen Pakisztán érdekében történő esetleges szakítást az afgán társadalom szélsőségesebb gondolkodású és szuverenitásra hagyományosan érzékeny csoportjaiban a rezsim gyengeségének jelenként értelmezhetnék, ami visszavezet a belső ellenzék erősödésének fent már említett problémájához.

Az afgán–pakisztáni konfliktus azonban minden valószínűség szerint korlátozott keretek között marad, aminek legfontosabb biztosítékai egyrészt a két állam közötti katonai aszimmetria, másrészt a pakisztáni fegyveres erők több évtizedes tapasztalata az Afganisztán területén zajló konfliktusok nehézségeit és kimeneteleit illetően. Ami az előbbit illeti, a hagyományos katonai képességeket figyelembe véve Afganisztán egyértelmű hátrányban van Pakisztánnal szemben. Ez a hátrány a légierő, precíziós csapásmérő képességek és a drónalkalmazás területein olyan mértékű, hogy a pakisztáni légierő szinte korlátlanul tevékenykedhet az ország légterében. Afganisztánnak az ellencsapásra korlátozott szárazföldi rajtaütések és terrortámadások formájában nyílik csak lehetősége. Ugyanakkor attól sem kell tartaniuk, hogy Pakisztán kiterjedt szárazföldi műveletek keretében megkísérli ellenőrzése alá vonni az országot, vagy annak nagyobb területeit, mivel a pakisztáni katonai elit „testközelből” tanulmányozhatta a Szovjetunió és az Egyesült Államok és szövetségesei hasonló kísérleteinek kudarcát. Noha ezekben neki is megvolt a szerepe, végső soron nincs ok azt feltételezni, hogy a pakisztáni haderő jobb sorsra számíthatna Afganisztán megszállójaként, mint az említettek. A háború eszkalációja tehát egyik félnek sem érdeke, mivel a jelenlegi intenzitás mellett van esélye eredményeket felmutatni a saját társadalma felé.

Érdekes látni azt is, hogy az iráni háború Afganisztán problémáit is tovább súlyosbította az áruszállítás akadályozásával. Kabul hagyományosan két ország, Pakisztán és Irán területén keresztül „jut ki” a tengerre, jelenleg azonban az egyik ellenségessé vált vele szemben, a másik pedig háború sújtotta övezetté, ahol a kikötői infrastruktúrát rendszeresen támadják, és ez az Afganisztán szempontjából különösen fontos Csabahárra is igaz.¹⁷ Emiatt az iráni háború elhúzódása és Afganisztán ellátási problémáinak fokozódása erős ösztönzést jelenthet a tálib rezsim számára ahhoz, hogy kompromisszumot keressen Pakisztánnal. Ezen a ponton tehát Kabul számára is találkoznak egymással a pakisztáni és iráni problematika hatásai.

Az iráni háborúra adott pakisztáni reakciók és ezek háttere

Iszlámábád kapcsolata Teheránnal sem számít teljesen felhőtlennek, amelyet a szunnita–síita ellentét is bonyolított. Ennek ellenére a Teherán–Iszlámábád viszonyrendszer még az egyik legstabilabbnak tűnt a régióban az elmúlt évtized során, amiben közrejátszott, hogy a felek voltaképpen elfogadták egymás fennálló politikai és területi kereteit. Irán részéről az is ösztönözte a visszafogottságot, hogy nyugati irányból súlyos fenyegetést érzékelt, és értékelte Iszlámábád távolságtartását az Iránt fenyegető politikai erőktől. Pakisztáni oldalon pedig a fejlődő kétoldalú kereskedelem és a megkerülhetetlen kulturális kötődések (például az ország népességének majdnem egésze indo-iráni, egyötöde a perzsával szoroson rokon nyelvet beszél) képeztek megfelelő alapot a nyugodt viszonynak. Kétoldalú kapcsolataikat ekképpen a felek történelmi kontinuitással és jelentőséggel ruházták fel, még ha ez a történetiség Pakisztán esetében persze messze a szuverén állami létet megelőző időszakok fejleményeire támaszkodik. Ugyanakkor Washingtonhoz, annak közel-keleti és dél-ázsiai politikájához komoly társadalmi averziók kapcsolódtak a dél-ázsiai országban. Mikor megindult Izrael és az Egyesült Államok támadása Irán ellen, Pakisztán hivatalosan semleges álláspontot foglalt el. Társadalmának jelentős lélekszámú (egyres források szerint akár 40 millió), síita irányzathoz tartozó kisebbsége körében ugyanakkor az ország több pontján megmozdulások szerveződtek, tiltakozásként a háború és Ali Khamenei nagyajattollah, iráni legfelsőbb vezető megölése

¹⁷ Mustafa SAQIB: [Caught Between Pakistan and the Iran War: What Comes Next for Afghanistan?](#) *The Diplomat*, 2026. 03. 20. Forrás: [thediplomat.com](#) [2026. 03. 24.].

ellen. Pakisztán fokozott ellenőrzést vezetett be az Iránnal közös határszakaszon és katonai egységeket vetett be a demonstrációk féken tartására a nagyobb részét síiták által lakott Gilgit-Baltisztánban.¹⁸

Pakisztán semleges hozzáállását az első napokban még nem kifogásolták: Shehbaz Sharif miniszterelnök az iráni és a szaúdi kormányzattal is aktívan tartotta a kapcsolatot.¹⁹ Iránnak sem állt érdekében Pakisztánt belekényszeríteni a harccselekményekbe. Egyrészt, mert a beludzok nemzeti törekvéseinek elfojtásában közös érdekelttség áll fenn közöttük. Másrészt, mert közvetlen amerikai támadásra a területről nem kellett számítani. Harmadrészt pedig, mert a nukleáris fegyverekkel is rendelkező, hagyományos hadviselési képességeit és kapacitásait illetően Irán minden más szárazföldi szomszédját felülmúló állammal megnyitandó újabb front csak erőforrásokat vont volna el egy esetleges szárazföldi offenzívával szembeni védekezéstől, és még kétségesebbé tette volna a teheráni rezsim önvédelmi küzdelmének sikerét.

Iszlámábádot ugyanakkor 2025. szeptember 17-e óta kölcsönös védelmi kötelezettséget is tartalmazó egyezmény köti Szaúd-Arábiához,²⁰ ami miatt az Iránhoz fűződő viszonya egy konfliktushelyzetben nem maradhat meg feltétlenül a bilaterális megfontolások keretei között. Noha az egyezmény kétségtelenül alátámasztotta Pakisztán stratégiai relevanciáját a Közel-Kelet vonatkozásában és keretet adott a több évtizedes szaúdi-pakisztáni katonai együttműködésnek, megkötésekor a felek láthatóan nem készültek közös védelmi erőfeszítésekre.

Rijád azonban a háború kezdetétől az iráni megtorló csapások egyik első számú célpontja lett, amelyekre elemzésünk születéséig politikailag nehezen fenntartható, de következetes önmérséklettel reagál, kerülve, hogy egyértelműen hadviselő félként tűnjön fel. Pakisztán számára a helyzet stratégiai kockázatát az esetleges eszkaláció jelenti, amennyiben ugyanis a szaúdi kormány nem tudja tovább fenntartani a jelenlegi pozícióját és válaszcsepásokat mér Irán területére, az Pakisztán számára is lépéskényszerűt teremthet.²¹ A két fél közül ugyanis Rijádhoz köti erősebb érdek Iszlámábádot, ezért amennyiben a szaúdi partner megtámadott félnek nyilvánítja magát és kéri ezt, legalább a korlátozott pakisztáni katonai támogatás sem maradhat el. Egyéb esetben a kölcsönös védelmi kötelezettségvállalás hitelét veszti és értelmetlenné válik a hasonló megállapodások kötése a közel-keleti térségben. Jóllehet, a pakisztáni védelmi miniszter az egyezmény aláírásakor még arról nyilatkozott, hogy további államok csatlakozása is lehetséges a megállapodáshoz.²² Kezdetől fogva világos volt, hogy az egyezmény hordoz kockázatokat a részes felek számára, miután fenyegetésspercepcióik csak részleges átfedést mutatnak. Szaúd-Arábia aligha kívánna például Indiával fegyveres konfliktusba keveredni, míg Pakisztán éppen Iránnal szemben ózdkodik hasonlótól.

Emellett a közel-keleti kőolajszállítások radikális csökkenése az évek óta problémákkal küzdő pakisztáni gazdaság számára is összetett kihívást jelent. Az ország számottevő kőolaj- és üzemanyag-importra szorul, melyet túlnyomórészt Szaúd-Arábiából és az Egyesült Arab Emírségekből bonyolít, javarészt a Hormuzi-szoroson keresztül. Noha a behozatal fizikailag továbbra is kivitelezhető, a költségei nagyon megemelkedtek, miközben a pakisztáni társadalom közérzetét a múltban is komolyan befolyásolták az üzemanyagárak. Mégis, a pakisztáni kormányzat március folyamán rákényszerült ezek további emelésére, noha ezt több lépcsőben tették meg, és igyekeztek a szerényebb életmódú fogyasztói csoportok kímélése érdekében differenciálni is.²³

Pedig az ország jelenleg is magas inflációval küzd, ami 2026 februárjában 7%-ra ugrott a januári 5,8% után, és a legmagasabb értéket mutatja 2024 októbere óta.²⁴ Pakisztán döntése a haditengerészet járőrtevékenységének megerősítéséről a környező vizeken a szállítmányok biztosítása érdekében alapjában véve egyszerre üzent a külvilág és a belső közvélemény felé, demonstrálva a kormányzat elszántságát

¹⁸ [Pakistan calls troops, orders 3-day curfew as 24 killed in pro-Iran rallies](#). *AlJazeera*, 2026. 03. 02. Forrás: [aljazeera.com](#) [online, 2026. 03. 24.].

¹⁹ [Pakistan's Premier Sharif in Saudi Arabia after phone call with Iranian president amid Mideast tensions](#). *AA*, 2026. 03. 12. Forrás: [www.aa.com.tr](#) [online, 2026. 03. 23.].

²⁰ Naade ALI - Marvin G. WEINBAUM: [Pakistan's strategic defense pact with Saudi Arabia: A new security architecture in the wider Middle East](#). *Middle East Institute*, 2025. 10. 08. Forrás: [mei.edu](#) [online, 2026. 03. 26.].

²¹ Umair JAMAL: [Why Pakistan Is Desperate to Avert an Iran-Saudi Confrontation](#). *The Diplomat*, 2026. 03. 20. [online, 2026. 03. 23.].

²² [Pakistan minister calls for Islamic NATO, welcomes Arab states to join Saudi defence pact](#). *The New Arab*, 2025. 09. 19. Forrás: [newarab.com](#) [online, 2026. 03. 26.].

²³ Mubasher BUKHARI: [Pakistan raises retail fuel prices by about 20% due to Middle East tension](#). *Reuters*, 2026. 03. 07. Forrás: [reuters.com](#) [2026. 03. 23.]. és [Levy on high-octane fuel raised by Rs200 per litre](#). *Dawn*, 2026. 03. 23. Forrás: [dawn.com](#) [online, 2026. 03. 23.].

²⁴ [Pakistan Inflation Rate](#). *Trading Economics*, 2026. 03. 23. Forrás: [tradingeconomics.com](#) [online, 2026. 03. 23.].

az ország érdekeinek védelmére. A „*Muhafizul Bahr*” névre keresztelt művelet keretében a pakisztáni felszíni hadihajók folyamatos megfigyelés alatt tartják a környező vizek civil tengeri forgalmát és védőkíséretet biztosítanak a pakisztáni kereskedelmi járműveknek annak érdekében, hogy zavartalanul fenntartsák az energiahordozó-ellátást és az ország külkereskedelmének 90%-át lebonyolító tengeri forgalmat.²⁵ A pakisztáni kormány (és a tartományi kormányzatok is) a háború nyomán megugró költségeik kezelése érdekében speciális takarékosági intézkedéseket is bevezettek, amelyek egyebek mellett tartalmaznak intézményi kényszerszüneteket, a közalkalmazottak munkavégzésének átszervezését (home office és rövidített munkahetek bevezetésével), de még fizetéscsökkentéseket is.²⁶ Mindezekkel Sharif kabinetje a költségvetési egyensúly kézben tartását és az infláció elszabadulásának megelőzését igyekszik elérni.

Noha Irán mutatott nyitottságot arra, hogy megértően kezelje Pakisztán nehézségeit, és egy pakisztáni tankert is átengedett az elvileg lezárt Hormuzi-szoroson,²⁷ Iszlámábád a szaúdi tényezőtől elvonatkoztatva sem engedheti meg magának, hogy túlzottan baráti gesztusokat tegyen Teherán irányába, mert féltő, hogy a rivális India felé szoros kapcsolatokat ápoló Egyesült Államok ezt még úgy értelmezné, hogy Pakisztán az ellenségének oldalán áll. Ez esetleg feléleszthetné a 2001-2021 közötti pakisztáni tálib-politikával, vagy éppen a pakisztáni nukleáris technológia proliferációjával kapcsolatos rossz amerikai emlékeket. Utóbbi ráadásul egyebek mellett a háború hivatkozási alapjául szolgáló iráni nukleáris programnak is nagy segítséget jelentett annak idején.

A pakisztáni megoldás ezért a felek közötti közvetítés felajánlása volt a béke helyreállításának érdekében, ami legalábbis kihívásokat ígérő szerepkör egy olyan ország részéről, amely nem sokkal korábban még az egyik szomszédjának fővárosát bombázta. Tény ugyanakkor, hogy ezzel egy másik emléket is előhívhatnak az amerikai diplomácia kollektív memóriájából, ami sokkal pozitívabb a korábban említettekénél: ez az amerikai–kínai közeledésben játszott pakisztáni szerep a hidegháború időszakában.²⁸ Még ha arra nem is számít senki, hogy a Teherán–Washington viszonyrendszerben hasonlóan komoly együttműködés bontakozik ki a közvetítése nyomán, a pakisztáni kormányzat valóban érdekelt a konfliktus mihamarabbi lezárásában.

Érdemes még hozzátenni, hogy Pakisztán számára a háború hosszú távú hatásai között Irán esetleges (bár e sorok születésekor valószínűtlennek tetsző) területi felbomlása és a beludzsok önálló államalapításának lehetősége a legkevésbé kívánatos. A beludzs-kérdés az elmúlt évek során a közös határ pakisztáni oldalán okozott nagyobb problémát, ám ha az iráni oldalon felmerül a beludzs többségű területek elszakadása, vagy jelentős autonómiája, az a pakisztáni beludzs szeparatista tevékenységnek is új lendületet adhat. Fontos azonban mérlegelni, hogy egy egyébként ázsiai viszonylatban nem nagy lélekszámú (Pakisztánban és Iránban összesen nagyjából 13 milliós), általában eléggé szegényesen élő, ám az Ománi-öböl és az Arab-tenger északi partvidékét benépesítő beludzs nép szuverén államalapításának ötlete e stratégiai fontosságú területen annyi regionális és tágabb eurázsiai érdeket és számítást keresztenne, hogy megvalósulásának nagyon csekély az esélye, még ha a történelem ismeretében nem is zárhatjuk ki teljes egészében a valamikori jövőre nézve.

Konklúziók

Pakisztán 2026 márciusában az az állam volt, amelynek 10 hónapon belül három fegyveres konfliktussal kellett szembenéznie. Ezekből kettőben maga is az egyik harcoló fél szerepében volt, ám sajátos módon társadalmának életét leginkább a harmadik konfliktus terhelte meg, amelynek gazdasági következményeit nehezen kezeli. Mivel területe három szomszédjának, Afganisztánnak, Indiának és Iránnak történelmi területeiből, egykori gyarmatosítójának intézkedései nyomán épült fel, alapvető törekvése az integritásához fűződő jogának elismertetése szomszédjaival, és mindazon katonai képességek és nagyhatalmi támogatás biztosítása önmaga számára, amelyekre támaszkodva ezt meg tudja óvni.

²⁵ [Pakistan Navy launches Operation Muhafizul Bahr to counter threats to shipping, maritime trade: ISPR](#). *Dawn*, 2026. 03. 09. Forrás: dawn.com [online, 2026. 03. 23.].

²⁶ [Pakistan to implement four-day work week under 'war austerity plan'](#). *Dawn*, 2026. 03. 10. Forrás: dawn.com [2026. 03. 23.].

²⁷ Kyra COLAH: [Iran conflict tests Pakistan amid own border clashes as Islamabad touted as venue for US-Tehran talks](#). *Fox News*, 2026. 03. 23. Forrás: foxnews.com [2026. 03. 24.].

²⁸ Ariba SHAHID et. al.: [Pakistan leans on US and Iran ties to emerge as potential peacebroker](#). *Reuters*, 2026. 03. 24. Forrás: reuters.com [2026. 03. 25.].

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/5

Afganisztán esetében a jelenleg zajló konfliktust több tényező indokolja Pakisztán számára, amelyek közül az egyik ennek az elismerésnek a hiánya. A továbbiak pedig az Indiával kapcsolatos geopolitikai félelmek és a Durand-vonal túloldalán menedékre lelt pakisztáni tálibok fokozódó terrorvékenysége, amely napjainkra már összetett belbiztonsági fenyegetést képez. Maguk az összecsapások azonban várhatóan korlátok között maradnak, noha időben elhúzódhatnak. Az események dinamikáját jelenleg a sokkal kiterjedtebb hadviselési képességekkel és kapacitásokkal rendelkező Pakisztán alakítja nagyobb mértékben, amelynek légiereje szinte zavartalan rajtaütéseket hajt vére Afganisztán területén. Kabul leginkább aszimmetrikus, főként a határtérséget érintő válaszokat adhat ezekre, és remélheti, hogy a gazdasági és geopolitikai nehézségek idővel a támadások feladására, esetleg alkura készítetik a másik felet. Minthogy azonban az iráni háború Afganisztán számára is súlyos gazdasági veszteségeket okoz, egyik fél sem mondhatja el magáról teljes bizonyossággal, hogy az idő neki dolgozna. Minthogy a két szomszédos dél-ázsiai állam konfliktusa alapvető nemzetstratégiai ellentétekből fakad, megoldására sem érdemes rövid időn belül számítani.

A 2026 február végén kezdődött iráni háború pakisztáni szemmel a 2020 óta tartó permanens válságkorszak következő állomásaként tűnik fel, amely gazdasági biztonságához fűződő érdekeit nyíltan, területi integritását pedig potenciálisan (igaz, jelen elemzés készítésekor igen szerény eséllyel) sérti. A biztonsági helyzet tehát mostanra több folyamat eredményeképpen roppant összetetté vált a dél-ázsiai ország számára. Egyszere küzd belbiztonsági problémákkal (a pakisztáni síiták megmozdulásai és belső terrorszervezetek tevékenysége miatt), a határokon átnyúló terrorizmus jelenségével (a pakisztáni tálibok képében), alacsony intenzitású államközi konfliktussal (Afganisztánnal), valamint határbiztonsági és gazdasági biztonsági problémákkal (az iráni háború következményeként).

Mindennek nyomán Iszlámábád diplomáciájának azon törekvése, hogy megelőzze Irán és Szaúd-Arábia viszonyának túlzott elmérgesedését, őszintének tekinthető, ahogyan az is, hogy igény esetén közvetítene az Egyesült Államok és Irán között is. Ebben nemcsak a gazdasági biztonságához fűződő érdekei, hanem hosszú távú stratégiai számítások is motiválják. Pakisztánt nyugaton sokan gyanús külpolitikai törekvéseket mutató, problémás országgént könyvelik el, amely egyértelműen másodlagos jelentőségű Indiához képest. Iszlámábád az esetleg sikeres közvetítéssel sokat javíthat külső megítélésén és erősítheti pozícióját az amerikaiak szemében is, akik az utóbbi hónapokban ismét India felé tettek erősebb gesztusokat.

Pakisztán bonyolult geopolitikai helyzetében tehát egyszerre igyekszik megőrizni a jó viszonyt az iráni háború mindkét harcoló felével, miközben az egyik támadott országhoz kölcsönös védelmi egyezmény köti, valamint igyekszik a béke előmozdítójaként pozícionálni magát, miközben fegyveres nyomás alatt tartja Afganisztánt. Így az előttünk álló hónapok a szokottnál is jobban próbára tehetik a pakisztáni diplomácia ügyességét.

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/5

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Csiki Varga Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Háda Béla